

VROUW EN MOEDER.

II.

Nu naderen we het artikel van Dr. U. B. Huddleston Slater, Arts. „De Zedelijke en godsdienstige opvoeding van kleine en grootere kinderen.”

Ook bij herlezing blijf ik dit artikel het interessantste van het boek vinden. En geschreven op een manier —! Dat tintelt van geest en leven, dat sproeit vonken van vernuft. —

Dr. Huddleston Slater verkondigt hier zülke geavanceerde meeningen, dat — „we” moeten het met schaamte even belijden — „we” nooit hadden kunnen denken, dat de katholieken zóó ver al gingen, wat betreft sexueele voorlichting en „het leeren kennen van de schande der wereld aan uw achttienjarigen.” Met groote blijdschap las ik in het artikel van Dr. H. S. het eerste warme woord van begrip en waarachtige liefde en eerbied voor de Vrouw en de Moeder. Deze eindelijk gevonden schat moet ik u even toonen.

„De prachtige roeping der Vrouw. De Vrouw is, wat dat betreft, een wonderbaarlijk wezen!”

„Als haar man thuis komt met al zijn zorgen bij haar — dan heeft ze hem weer op te beuren — alsof ze géén duizenden malen heeft gepoetst, gewasschen, opgeruimd, verboden, of traantjes gedroogd — alsof de vrouw niet den heelen dag heeft zitten kleertjes maken of kousen stoppen, zitten pikken, pikken, over den naald gebogen, tot de rug krom wordt van opoffering en onderwerping. — De man doèt iets, doet een werk, een werk met een begin en een einde, een werk met een resultaat — de vrouw werkt den heelen dag, maar doet niets, doet dingen met enkel een begin, met twee, met zeventien beginnen, doet dingen, die alweer opnieuw moeten gedaan worden, wanneer zij juist nauwelijks zijn afgedaan. Maar zij weet, dat zij zich bezighoudt met buitengewoon belangrijke onbelangrijkheden, met zeer nuttige nutteloosheden en met heerlijke eindeloosheden, want dat in deze eindeloosheden de vervulling ligt van haar roeping.”

Het eerste woord van waarachtige eerbied, liefde en waardeering. — Maar ook vond ik in dokters artikel de eerste schimpscheut op „ons” — al begrijp ik die niet eens. — Net als na de eerste lezing blijf ik maar piekeren, wat of dokter toch bedoelt met zijn „dubbeltjes-redacteur van de „Nieuwe Rotterdammer”. Niet veel vriendelijks, dat staat vast. —

Dr. H. S. schrijft ook over „arm, stuurloos Famke”.

„Famke is een vrouw, die opeens door het boek van van Ammers-Küller: de Opstandigen zich gedwongen heeft gevoeld enkele redevoeringen te houden, welke ook in brochurevorm zijn uitgegeven of als artikelen verschenen.

Ik kan er vrede mee hebben, dat deze goed zijn ontvangen, omdat er inderdaad vele sympathieke dingen in te vinden zijn. Het ware echter beter voor de goede zaak en voor Famke zelf, wanneer zij voor het vervolg haar geschriften eens duchtig liet nazien, alvorens ze uit te geven. Dat bespaart haar noodlooze en nutteloze polemieken, zooals met den Heer Daalder”.

Dr. H. S. blijkt zich goed ingewerkt te hebben in Famkes brochure-stapeltje, want overtuigend toont hij ons haar tegenstrijdigheden. —

Nog een paar sprokkels uit dokters artikel:

„Te groote behoudendheid, (inzake sexueele voorlichting aan kinderen) vloeit gewoonlijk voort uit onwetendheid en gemakzucht der ouders.” „Kinderen, die niet voorgelicht zijn, leeren met schande”.

„De ouders zullen zelf iets, neen, zij zullen zelf *alles* moeten weten over de venerische ziekten, over de venerische ziekten — verstaat gij mij wel goed? — over den aard daarvan, over de wijze van besmetting en over de verschrikkelijke gevolgen. En dat alles, dat alles zullen zij langzamerhand, met voorzichtigheid, met takt aan de kinderen moeten vertellen —”

„Tachtig procent van de Katholieken heeft niet het minste begrip van de schoonheid van het katholieke geloof, mist het elementairste inzicht in de beteekenis der geboden.”

En dan gaat me de dokter te keer over kranten, over tijdschriften, over de bioscopen, „die fraais vertoonen, waarvan je bij God niet kunt begrijpen, dat een keuringscommissie het doorlaat.”

Menigmaal heb ik „bravo!” gepreveld aan het adres van Doctor H. S. — menigmaal ook niet.

Pater Damasus heeft als onderwerp gekozen: „Moeder en haar groote Dochters”.

Met alle waardeering voor de wijze, waarop Pater Damasus zich heeft willen verdiepen in: „de geweldige en gewichtige evoluties, welke plaats grepen, gedurende de laatste 50 of 60 jaar, in de vrouwenwereld”, waarop hij de verschillende typen Moeders en Dochters weergeeft en zelfs Famke citeert, geloof ik toch, dat dit artikeltje overtuigender, hartdoordringender had gewerkt, als 't geschreven was door een Moeder, die over een pen beschikt als Mevrouw Ganzeboom.

Nu volgt een aardig, fleurig artikel van Dr. Annie Kuyser: „Uit het Leven der Studeerende Meisjes”.

„Er zijn nog maar weinig katholieke moeders, die zelf hebben gestudeerd, haar dochters doen dat wel.”

„Het is nog niet zoo heel lang geleden, dat ook voor katholieke meisjes de gelegenheid om het Gymnasium of de H.B.S. te volgen, werd opengesteld. De meeste katholieke ouders zijn in dat opzicht principieel geweest en hebben liever de meisjes niët laten studeren, dan ze de gemengde, neutrale scholen te laten bezoeken.”

Merkwaardig is het, Dr. Kuyper's betoog te lezen over de voordeelen, die het biedt, studeerende meisjes op kostscholen te doen. —

„Dat kloosterscholen nonnenkweekerijen zouden zijn, zoodat de ouders er schrik voor zouden moeten hebben, is zoo'n belachelijke bewering, dat zij eigenlijk geen weerlegging behoeft.”

„En kan studie een eventueel huwelijk in den weg staan?” „Er zijn nu levende bewijzen genoeg, dat ook gestudeerde vrouwen uitstekende huismoeders kunnen zijn. Het zijn de moeders, die hierbij alles in handen hebben.”

„Ook de meisjes vragen een zekerheidsstelling voor de toekomst. Eén van de manieren om die zekerheid te bewerkstelligen, is de studie.”

„Moeder en haar groote jongens” is geschreven door Fr. S. Rombouts en H. C. M. Wijffels.

Deze schrijvers halen prof. Gunning aan.

„Dät is juist de groote verandering (gedurende de puberteit zegt Prof. Gunning), „dat de mensch zich zijn eigen persoonlijkheid bewust wordt.”

Eventjes krijgt Multatuli een oorvijg: „den verstrekkenden invloed, dien Multatuli, helaas ten kwade, heeft uitgeoefend.”

De schrijvers pleiten voor toezicht op omgang en lectuur, voor ontspanning in de vrije natuur, voor „goedgeleide jeugdverenigingen.”

Moeder moet goed opletten, of haar jongen geregeld de Mis hoort en biecht. — Doet hij dat laatste niët, dan moet ze uitvorschen, of er soms „tegenzin tegen den persoon van den biechtvader” bestaat. In dat geval moet ze een anderen, doch stellig een *vasten* biechtvader kiezen voor haar jongen.”

Het artikel besluit met eenige korte woorden over Augustinus en Monica, twee namen, die ook „onze” moeders in den tijd, dat haar jongens opgroeien, wel veel in de gedachten zullen hebben.

Ellen Russe schrijft een prettig artikel over de Vrouw en de Schoonheid. Ze behandelt het aandeel der Vrouw in de verschillende kunsten. Onder haar kapitteltje Letterkunde schrijft ze: „Al zijn de allergrootste verschijningen in de wereldliteratuur: Cervantes, Shakespeare, Homerus, Vondel, Dante en huns gelijken mannen geweest en al kan men op dien hoogen trap van volmaaktheid weinige, misschien geen enkele vrouw noemen, toch zijn er sedert de oudheid vanaf Sappho tot Henriëtte Roland Holst groote dichters en tal van beroemde schrijfsters.”

De Vrouw wordt door Ellen Russe opgewekt, haar tijd systematisch in te deelen, zoodat ze tijd voor lezen overhoudt. — Ellen Russe prijst aan: „Het volgen van de rubriek Letterkunde in de pers, het bijwonen van letterkundige cursussen. — De moeder kan bij haar kinderen de liefde voor schoonheid wekken door hen versjes te laten leeren, tooneeltjes uit klassiek werk te laten instudeeren.”

Met geestdrift verhaalt Ellen Russe van beroemde reproduceerende kunstenaressen. Ze vertelt van het werk der Vrouw op 't gebied der kunstnijverheid, pleit voor een kunstvolle huisinrichting en voor smaakvolle kleeding: „Wat is er schooner dan een smaakvol gekleede vrouw in een sierlijk, harmonieus interieur!”

Joanna schrijft een kort artikel over „De Vrouw in Huis”. „Zij moet zorgen voor die duizend kleinigheden, die tezamen de gezelligheid, de aantrekkelijkheid en de hooge waarde vormen van wat we zoo warm noemen: den huiselijken haard. Stand noch fortuin kunnen een vrouw ontslaan van dezen plicht.”

Nu volgt er weer een zeer uitgebreid artikel: „De Vrouw in de Maatschappij”, door Prof. Mr. P. J. M. Aalberse. Van dit artikel, evenals van dat van Dr. Huddleston Slater, moesten overdrukjes te krijgen zijn. — Het bevat tal van leerzame cijfers. —

Prof. Aalberse verdeelt zijn artikel in afdeelingen en zet onder elke afdeeling, op welke lectuur 't gebaseerd is. En die rijen titels zijn om eerbied te krijgen voor Professors belesenheid en voor de doorgewerktheid van zijn artikel. Hij zet uiteen: Het katholieke standpunt tegenover het feminisme. Hij schrijft over: „de Socialistische vrouwengroep, over Radicale, Katholieke en Protestantsch-Christelijke Vrouwenbeweging.” Hij bespreekt „de Wettelijke positie der Vrouw in het Economisch Leven”. Hij zegt den Katholieken vrouwen, dat ze „de plicht hebben zich te laten kiezen voor Gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede en Eerste Kamers, zoo zij daartoe de bekwaamheid en de gelegenheid hebben.”

Met cijfers toont hij aan, dat drie vierden der jonge meisjes bestemd zijn om te trouwen. — En dan stemt hij in met „de bittere klacht van de niet-katholieke Ida Heyermans: Onze vakscholen, de enkele uitzondering buiten beschouwing gelaten, leiden slechts op voor het toekomstig beroep. Onze middelbare scholen wijden in allerlei wetenschap in, brengen allerlei kennis aan, maar er wordt nergens verband gezocht tusschen al die wetenschap en studie en de taak der vrouw als echtgenote, moeder, gezinshoofd.”

Wat ik hier citeer, is slechts het begin van de lange tirade, die Prof. Aalberse van Ida Heyermans overneemt. Ook

verderop blijkt hij het met I. H. eens: „Ida Heyermans kwam tot de conclusie, dat de coëducatie niet na den twaalfjarigen leeftijd doorgevoerd kan worden.”

Prof. Aalberse deelt zelf mede: „de ervaring leert, dat het meerendeel der meisjes in de hogere klassen de jongens niet kan bijhouden.”

In zijn kapittel over De Vrouw en de Hoogere Wetenschappelijke studie zegt hij meerdere dingen, die de Vrouwen en zeker de Feministen, hem niet prettig zullen afnemen. Maar hij beroept zich op het oordeel van meerderen, die het weten kunnen.

Het mooie, het zoo belangrijke boek eindigt met een peroratie van Prof. P. van Grinsven: Maria. „Een Katholiek werk, dat de ware grootheid en de hooge plichten van Vrouw en Moeder uiteenzet, kan eenvoudig niet eindigen, zonder eerst eerbiedig het oog te richten op Haar, die de meest gezegende is geweest onder alle vrouwen — Maria, de heerlijke apotheose, waarin de Vrouw en de Moeder in haar hoogste heerlijkheid schittert —”

Rest me nog iets te zeggen over den band, mooi en zinnig van teekening, mooi van kleur —: „Pelikanen tusschen de vlammen geplaatst, symboliseeren de ongeëvenaarde liefde der vrouw en moeder.”

„Het Christusmonogram met zijn stralen duidt aan de kracht van den christelijken godsdienst, die het geheele leven der vrouw en moeder doorstrale.”

De band en de plaat bij het titelblad zijn van Frans Bosen. Zoo mooi en kloek, om er geestdriftig van te worden, de band is, zoo allerafgrijpselijkst leelijk is het binnenplaatje.

Met deze woorden mag ik nu toch niet eindigen. Hier is een boek, waarvan ik u de lezing niet genoeg kan aanbevelen. Ge zult 't mooi vinden, om de warmte en de geestdrift, die er uit spreekt; ge zult het merkwaardig vinden, omdat 't u inleidt in een andere gedachtenwereld en 't zal u zeer te stude komen, dat ge ook eens iets te weten zijt gekomen van wat in die andere gedachtenwereld leeft, verkondigd wordt, gehoopt en gevreesd wordt. S. LUGTEN—REYS.